

sinds 1846

De Limburger

Jarige Zeb in ziekenhuis Rome toegezongen door zijn klas

REGIO // 7

NVWA wil toegang tot de tuin om larven **tijgermug** te doden

REGIO // 10

Bewoner van **woonwag**en wil ook een plekje in de maatschappij

REGIO // 9

Mogelijk **inkorten** van **lesweek** op basisschool valt niet goed in Belfeld

REGIO // 4

‘Wanneer staat het geld op mijn rekening?’, hoort **Steef Cobben** het vaakst

UITGELICHT // 2-3

ONDERZOEK

UM: behandelen obesitas moet anders

MAASTRICHT
DOOR JUDITH JANSSEN

Er is een omslag nodig in het behandelen van Limburgers met obesitas. De Universiteit Maastricht doet daarom onderzoek naar wat nu de specifieke reden is waarom iemand te dik is.

Nu wordt iedereen over een kam geschoren en krijgen mensen met

overgewicht allemaal hetzelfde leefstijlprogramma aangeboden. De Limburger is dikker dan de gemiddelde Nederlander. Meer dan de helft in onze provincie is te zwaar. „Niet iedereen is hetzelfde en heeft dezelfde eigenschappen”, zegt hoofdonderzoeker Anne Roefs, hoogleraar psychologie en neurowetenschappen van abnormaal eetgedrag aan de Universiteit Maastricht. „Het kan zijn dat ie-

mand schulden heeft, daardoor stress ervaart en daardoor overgewicht heeft. Een ander kan overgewicht hebben door bijvoorbeeld hormonale problemen.” Deze verschillen kunnen betekenen dat een andere interventie de meeste kans van slagen heeft, zegt Roefs. „Wat voor de een werkt, hoeft niet voor de ander te werken. Door goed te kijken naar de individuele verschillen, willen we in de toe-

komst mensen met overgewicht beter op maat kunnen helpen. Iemand die schulden maakt, is niet per definitie gebaat bij een intensieve leefstijlinterventie. Die kan wellicht eerst beter worden geholpen met schuldhulpverlening.” De onderzoekers kijken onder meer naar biologische, persoonlijke en psychologische factoren, en naar gedrags- en omgevingskenmerken van mensen met (extreem)

overgewicht. Er wordt een persoonlijk profiel gemaakt, en gekeken naar eet- en beweeggedrag in het dagelijkse leven. Naar verwachting zullen in de zomer van 2025 de eerste resultaten bekend worden. Inmiddels doen zo’n honderd mensen mee aan het onderzoek maar er zijn volgens Roefs nog veel meer mensen nodig.

REGIO // 8-9

GGZ-KOEPEL VIGO

Geld niet onrechtmatig besteed, toezicht moest beter

NIJMEGEN
DOOR BRAM VAN DER HEIJDEN

Onderzoeksbureau IG&H heeft gisteren de resultaten van haar onderzoek naar vermeende misstanden bij ggz-koepel Vigo bekendgemaakt. De aanvankelijke vrees dat er geld van de zorginstelling onrechtmatig zou zijn besteed, klopt niet volgens de onderzoekers.

De raad van toezicht van Vigo, waar onder meer tbs-kliniek de Rooyse Wissel in Oostrum en ggz-instelling Vincent van Gogh in Venray onder vallen, gaf IG&H de opdracht om te kijken naar een miljoenenopdracht die was verstrekt aan een bedrijf van een bevriende zakenrelatie van de inmiddels opgestapte bestuursvoorzitter Jolande Tijhuis. Aanleiding daarvoor was een artikel van het journalistieke onderzoeksplatform Follow the Money, waarin eveneens werd onthuld dat de raad van bestuur een luxueuze brainstormsessie had gehouden in een villa op Ibiza. De onthullingen zorgden voor veel onrust in de organisatie. Ook in de Tweede Kamer werden vragen gesteld. Medio december traden alle drie de leden van de raad van bestuur af.

Gedragscode

IG&H concludeert nu dat er geen aanwijzingen zijn dat 'innovatiegeld onrechtmatig' is uitgegeven. Ook zou er niet in strijd met de Governancecode Zorg, een soort gedragscode voor zorgbestuurders, zijn gehandeld. 'Op onderdelen kan wel de vraag gesteld worden of op alle momenten, hoewel dat formeel niet verplicht was, wel in de geest van deze governancecode is gehandeld', schrijft de raad van toezicht in een toelichting op het onderzoeksrapport.

Het onderzoek van IG&H focust op de geldstromen en het toezicht rondom een innovatieproject, het zogeheten Platform EcoSysteem (PES). Dat zette eerder kwaad bloed bij FNV, die juist een breder onderzoek wilde omdat volgens de vakbond er ook andere structurele problemen binnen Vigo nader onderzocht moeten worden. Om haar eis kracht bij te zetten, overhandigde de FNV eerder een petitie namens honderden medewerkers aan de raad van toezicht. Dit leidde echter niet tot verandering van de onderzoeksopdracht.

Reflecteren

De raad van toezicht laat nu weten dat ze van mening is dat de medezeggenschap 'beter bij deze ontwikkelingen had moeten worden betrokken'. Ook concluderen de toezichthouders dat actiever toezicht nodig is op een dergelijk groot innovatieproject zoals het PES. De leden van de raad van toezicht gaan nu onder leiding van een externe gespreksleider reflecteren op hun eigen functies.

De helft van de Nederlanders is te zwaar, aldus het Centraal Bureau voor de Statistiek. In Limburg ligt dat aantal zelfs nog hoger. Het wil maar niet lukken om het tij te keren. Hoe kan dat?

ACHTERGROND OBESITAS

‘De hele omgeving is continu bezig jou te verleiden om **ongezond** te eten’

MAASTRICHT
DOOR JUDITH JANSSEN

De Limburger is te dik. Van alle Zuid-Limburgse mannen heeft 57 procent overgewicht, in Noord-Limburg is dat iets meer dan de helft (53 procent). Van alle Zuid-Limburgse vrouwen is meer dan de helft (51 procent) te zwaar, in Noord-Limburg 46 procent. Een op de zes Limburgse volwassenen kampt met extreem overgewicht, obesitas. Al jaren lopen in de provincie programma's om overgewicht tegen te gaan of te voorkomen. Maar toch neemt het aantal

mensen dat (veel) te zwaar is, toe. Het aantal Nederlanders met overgewicht is in vier decennia bijna verdrievoudigd, bleek onlangs uit cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek. Hoe is dat mogelijk?

Snacks

„Ik snap het heel goed”, zegt Anne Roefs, hoogleraar psychologie en neurowetenschappen van abnormaal eetgedrag aan de Universiteit Maastricht. „De hele omgeving is continu bezig jou te verleiden om ongezond eten te kopen. Op het station, in de supermarkt bij de kassa, in de bouwmarkt. Overal waar je komt, liggen ongezonde snacks voor het grijpen.”

Overal waar je komt, liggen ongezonde snacks voor het grijpen.

Anne Roefs, hoogleraar psychologie en neurowetenschappen van abnormaal eetgedrag aan de Universiteit Maastricht

De mens is niet veranderd, de omgeving wel. De maatschappij is stressvoller geworden, we bewegen te weinig en eten te veel ongezond en bewerkt voedsel. Roefs doet, net als collega Gijs Goossens, hoogleraar cardiometabole fysiologie van obesitas aan de Universiteit Maastricht, al jaren onderzoek naar overgewicht. We zijn een obesogene samenleving geworden, zeggen de hoogleraren. „In de supermarkt is 80 procent van het aanbod ongezond”, zeggen ze.

Kosten

Preventie is het devies. Want de kosten van overgewicht zijn hoog. Uit onderzoek dat de universiteit

Overgewicht is een ziekte

Overgewicht ontstaat wanneer iemand meer calorieën binnenkrijgt dan het lichaam nodig heeft. Die calorieën worden opgeslagen in vetcellen. Vet is een orgaan dat zich op allerlei plekken in het lichaam bevindt, vooral rondom organen. Raken de vetcellen overvol, dan functioneren ze niet meer goed. Het gevolg hiervan is dat vet zich gaat ophopen in andere organen, zoals de lever, en in spieren, waardoor deze minder goed gaan functioneren. Dat heeft negatieve gevolgen voor de stofwisseling. Gijs Goossens: „Biologische processen, zoals het honger- en verzadigingsgevoel of de stofwisseling, worden door het teveel aan vet verstoord. Mede daardoor wordt obesitas gezien als een ziekte. Obesitas verhoogt het risico op veel aandoeningen en ziekten, zoals type 2 diabetes en hart- en vaatziekten.” Het is volgens de hoogleraar, die ook meewerkt aan het onderzoek naar individuele verschillen, dan ook belangrijk goed te kijken naar de factoren die ongezond gedrag veroorzaken.

Een op de zes Limburgse volwassenen kampt met extreem overgewicht. FOTO GETTY IMAGES

deed met Partnerschap Overgewicht Nederland, blijkt dat de totale kosten van overgewicht en obesitas bij volwassenen in Nederland 11.500 euro per persoon per jaar bedragen. Dat heeft er vooral mee te maken dat volwassenen met overgewicht en obesitas vaker en langer ziek zijn dan volwassenen met een gezond lichaamsgewicht.

Leefstijlinterventie

Een gecombineerde leefstijlinterventie (GLI) kost 1300 euro per persoon, zegt Anne Roefs. „Mensen laten hun maag verkleinen voor 10.000 euro, of grijpen naar medicijnen zoals het diabetesmedicijn Ozempic. Dat zijn geen oplossingen. Het is een verkeerd signaal dat we afgeven; dik zijn lossen we wel op met een maagverkleining of een afvalpilletje. Dat is symptoombestrijding.” Volgens Roefs ligt het antwoord in een goede intensieve leefstijlinterventie, welke bestaat uit dieet, beweging en cognitieve gedragstherapie, om zo iemand te begeleiden naar duurzaam gezond gedrag. „Dat is topsport. Dat doe je niet zomaar. Er wordt in deze interventie op zoek gegaan naar wat het voor een persoon moeilijk maakt om gezond te leven, en er wordt gezocht naar oplossingen hoe iemand zijn gedrag duurzaam gezonder kan maken. Daar is tijd

“
Je kunt wel zeggen dat iedereen verantwoordelijk is voor zijn eigen gedrag, maar het wordt mensen wel heel moeilijk gemaakt.

Anne Roefs, hoogleraar psychologie en neurowetenschappen van abnormaal eetgedrag aan de Universiteit Maastricht

en intensieve begeleiding voor nodig. Daarnaast moet de overheid goede randvoorwaarden creëren. Je kunt wel zeggen dat iedereen verantwoordelijk is voor zijn eigen gedrag, maar het wordt mensen wel heel moeilijk gemaakt.”

Vooroordelen

Volgens Goossens is een gezonde leefstijl erg belangrijk voor een goede gezondheid, maar moeten we ook de vooroordelen over mensen met overgewicht bestrijden én kijken naar biologische oorzaken. „De oorzaken van obesitas en de effecten van obesitas op de gezondheid verschillen tussen personen. Door dit goed in kaart te brengen, kunnen we toewerken naar een effectievere aanpak op maat.” Uit onderzoek blijkt bovendien dat het stigma rondom obesitas verschillende negatieve gevolgen kan hebben voor de gezondheid, zoals chronische stress, zegt hij. „Ook zoeken mensen die dit stigma ervaren minder snel hulp. Het helpt ook niet als zorgverleners alleen het advies geven om gezonder te leven, maar verzuimen om naar dieperliggende oorzaken te kijken.”

REAGEREN?
judith.janssen@delimburger.nl

WOONWAGENBEWONERS

‘We willen niet langer in het geniep in een schuurtje wonen’

Woonwagendbewoners worden stelselmatig achtergesteld. Nog altijd zorgen gemeenten nauwelijks voor uitbreiding van het aantal standplaatsen voor woonwagens, blijkt uit onderzoek.

MAASTRICHT

DOOR CLAIRE VAN DYCK

De titel van het kritische rapport over het woonwagendbeleid vat de uitkomst het treffend samen: *Van uitsterfbeeld naar uitstelbeleid*. De afgelopen vijf jaar zijn er 49 plekken bijgekomen – geen enkele in Limburg – terwijl er vraag is naar vier- tot vijfduizend standplaatsen. De onderzoekers pleiten voor een regierol door de overheid. Willem Schneider (39) van Woonwagendbelang Zuid vindt het „fantastisch” dat in opdracht van de Nationaal Coördinator tegen Discriminatie en Racisme (NDCR) en het ministerie van Binnenlandse Zaken de vinger op de zere plek is gelegd.

Excuses

De Staat zou het leed moeten erkennen dat Roma, Sinti en andere woonwagendbewoners de afgelopen honderd jaar is aangedaan door het gevoerde woonwagendbeleid. Zo adviseren de onderzoekers – de Limburgse juristen Folkert de Vries en Arnoud van Kan en universitair docent Dominic Teodorescu – in hun rapport. Of die excuses er komen, valt te bezien, maar het rapport zelf is al een erkenning, zegt Schneider. „Van oorsprong leven wij een nomadisch bestaan. Dat is door een trekverbod en overheidsbeleid afgetakeld tot hoe we er nu voor staan. We leven vaak noodgedwongen in het geniep in een toercaravan of schuurtje achter de woonwagen van een familielid omdat er geen plek is.” Schneider wacht zelf al 21 jaar op een woonwagendstandplaats. De „stelselmatige stigmatisering en discriminatie” weerspiegelt nog steeds in het huidige woonwagendbeleid ook al bepaalde de overheid in 2018 dat het uitsterfbeeld moet stoppen en gemeenten voor standplaatsen moeten zorgen, zegt Fol-

kert De Vries. Zeker 40 procent van de gemeenten heeft nog geen behoefteonderzoek gedaan. „Veel gemeenten leggen de nadruk op risico’s van ondermijning en veiligheid om bestaande woonwagendkampen niet uit te breiden.” Beeldvorming van „werkschuwe kampers op criminele vrijplaatsen” speelt daarbij een grote rol. Oorzaak en gevolg daarvan vergen nader onderzoek, stelt De Vries. Of zoals Schneider het zegt: „Natuurlijk zijn er onder ons ook boeven, dat wil niet zeggen dat de hele groep zo is. En dat is een probleem waar we niet vanaf komen. Wat in het verleden op woonwagendkamp Vinkenslag in Maastricht is gebeurd, is fout en genormaliseerd. Nu willen wij ook een plekje in de maatschappij.” Het rapport benadrukt dat gebrek aan reëel uitzicht op een standplaats in strijd is met uitspraken van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens. Dat heeft meermaals gemeenten en corporaties veroordeeld voor discriminatie en stelt dat deze groep vanwege de geschiedenis achtergesteld en hun kwetsbare cultuur bescherming behoeft. Bewoning van een woonwagen is een essentieel onderdeel van die cultuur en traditie. Schneider: „Wat voor ons het allerbelangrijkste is en ons zo anders maakt, is de behoefte in familieverband te leven.”

Uitbreiding

Dergelijke uitspraken en een plek op de Unescolijst voor immaterieel cultureel erfgoed in Nederland ten spijt, het heeft (nog) niets veranderd, zegt Schneider. „Het zijn bijna altijd leuke gesprekken met gemeenten, maar er komt niks uit.” Neem Maastricht, daar ligt de toezegging voor uitbreiding met achttien standplaatsen tot 2030, waarmee dit jaar wordt begonnen. „De wagens zijn nog niet eens besteld, die moeten nog worden gebouwd.”

Jan ter Linde, Wies Lutgens, Willem Schneider en Janus Ritterbex in januari dit jaar tijdens een protest op het Vrijthof tegen het schreeuwend tekort aan standplaatsen voor woonwagendbewoners. FOTO HARRY HEUTS